

gaae frem og begynde med, hvad man har at begynde med, bygge det videre, som man kunde bygge videre, ikke benytte de Midler, det Haandværkstøi og de Haandværksmand, som man foresandt, fordi vi ikke ansaae det, vi foresandt, for rigtigt, saa kunde vi dog alligevel ikke komme bort fra alt det, der nu tilhører Historien, og som har sin Berettigelse absolut. Det kunde saa meget mindre skee, mine Herrer! som vi derved vilde have styrket vore indre Forhold i en endnu mere forvirret Tilstand, og saa meget mindre ogsaa, fordi vi i denne Henseende ogsaa havde overtaget Forpligtelser ligeoverfor Udlandet. Disse Forpligtelser kjende De Allesammen ligesaa godt som jeg; jeg kan ikke fortælle Dem noget Nyt; thi det staaer i de Aktstykker, som i sin Tid have været meddeelte til det høitærede Thing. Den hele Samling af disse indeholder fra Begyndelsen til Enden kun Anthyndinger, som gaae i den Retning. Hvorledes jeg bedømmer f. Ex. den almindelige Valgret eller Censur, det kan være ligegyldigt; men det vil dog Ingen, selv ikke de Herrer, som utvivlsomt ere indtagne for den almindelige Valgret, nægte mig, at man anseer det i Almindelighed saaledes, at almindelig Valgret er det mere frie, ja maaskee ultrafrie, Censur det mere conservative Princip; det er dog et reent Factum, at saaledes bliver det betragtet — om med Rette eller Urette, er ligegyldigt — igjennem hele Europa; hvor man seer, vil man finde, at det er saaledes. Nu staaer der udtrykkeligt i et østerrigskt Aktstykke, som dengang blev meddeelt det høitærede Thing: „Men ligesaa oprigtigt, som Keiseren ønsker at see det danske Rige og dets Belfærd snarest muligt befæstet ved en til dets Læve svarende endelig Organisation, ligesaa tillidsfuldt overlader Allerhøiøstamme sig til det Haab, at den danske Regjering ved dens paa dette vigtige Maal rettede Bestræbelser ikke vil tillægge de Institutioner, som i Løbet af de sidste Aar ere blevne det egentlige Kongerige Danmark tildeel, nogen udelukkende Indflydelse, men at den vil tage de i det samlede Monarchie bestaaende Forhold til Udgangspunkt og stille sig det Formaal at styrke deres indre

fulde Overbeviisning just, hvad der er gjort af Ministeriet. Det har taget de i det samlede Monarchie bestaaende Forhold til Udgangspunkt. Ved at indføre tildeels Delegation har man holdt fast paa Principet af den almindelige Valgret i Danmark; ved at indføre directe Valg med en Censur har man holdt fast ved det Princip, som for Diebliffet er herskende i Hertugdømmerne, og paa denne Maade har man taget Hensyn til, hvad der efter vor Mening vil være til Gavn for hele Monarchiet.

Man har ofte saavel i som udenfor Pressen sagt om mig: han har selv erklæret i sin Tid, at en Heelstatsforfatning ikke kunde komme istand, hvis ikke Holsteen og Lauenborg kunde gaae ud af det tydske Forbund. Mine Herrer! værer retfærdige mod mig! Jeg har aldrig sagt dette: læs min hele Bog igjennem! der staaer ikke et Ord derom; men der staaer: hvis det er nødvendigt, at Holsteen og Lauenborg skulle staae i et nærmere Forhold til det tydske Forbund. — Det har jeg sagt, og det har jeg sagt to Gange; jeg har sagt det i 1848, og jeg har sagt det i 1849. Jeg har sagt det i 1848, da der var nogen Udsigt til at det Forbund i Tydskland, som man kalder det tydske Statsforbund, skulde blive til en Forbundsstat; det er en uhyre Forskjæl. Hvis det havde været Tilfældet, saa havde maaskee Holsteen maattet slutte sig til Tydskland, og dersom det var skeet, kunde der aldrig være Tale om en Heelstatsforfatning, hvori Holsteen og Lauenborg skulde tage Deel. I 1849 har jeg udtrykkeligt sagt dette. Dette Strækket er nu forsvundet; jeg vil ikke tale mere derom. Hvad Tydskland angaaer, saa bliver det nu ved det Gamle, og jeg gjentager, at saalange Holsteen og Lauenborg ikke komme i en nærmere Forbindelse med Tydskland, saa har det ikke Noget at sige; den Forbindelse have vi nu staaet i til det tydske Forbund i 40 Aar, og den har aldrig generet og vil efter min Mening aldrig genere os.

Hvad jeg den 3die December sagde, det var min fulde Overbeviisning, at Forfatningsagen maatte bringes Ende, da den ellers vilde være endnu i et Par Aar, og at det var høist